

UCHWAŁA NR 364 RADY MINISTRÓW

z dnia 26 września 1958 r.

w sprawie zatrudniania młodocianych przez zakłady pracy w celu nauki zawodu, przyuczania do określonej pracy i odbycia wstępnego stażu pracy.

Na podstawie art. 7 i art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. Nr 45, poz. 226), zwanej w dalszym ciągu „ustawą”, Rada Ministrów w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych uchwala, co następuje:

Przepisy ogólne.

§ 1. 1. Zakłady pracy zatrudniające młodocianych w celu nauki zawodu lub przyuczania do określonej pracy albo w celu odbycia wstępnego stażu pracy po ukończeniu nauki zawodu lub po ukończeniu przyuczania do określonej pracy są obowiązane zapewnić:

- 1) ochronę, bezpieczeństwo i higienę pracy, zgodnie z przepisami dotyczącymi zatrudniania młodocianych,
- 2) zgodność przebiegu nauki zawodu, przyuczania do określonej pracy i wstępnego stażu pracy z ustalonym programem.

2. Właściwi ministrowie mogą w porozumieniu z zarządami głównymi odpowiednich związków zawodowych określić szczegółowo warunki, o których mowa w ust. 1.

3. Jeżeli zakład pracy nie przestrzega przepisów ustawy lub przepisów o ochronie, bezpieczeństwie i higienie pracy, inspektor pracy nakazuje w trybie nadzoru przewidzianego w art. 24 ustawy usunięcie stwierdzonych braków, a w razie niemożności ich usunięcia — zmianę rodzaju zatrudnienia młodocianego w sposób zgodny z przepisami ustawodawstwa pracy.

4. Władza szkolna w razie stwierdzenia, że zakład pracy nie spełnia warunków, o których mowa w ust. 1 pkt 2, zwraca uwagę kierownictwa zakładu na stwierdzone uchybienia, określając jednocześnie termin ich usunięcia.

5. Jeżeli mimo zastosowania środków przewidzianych w ust. 3 lub 4 zakład pracy nie usuwa braków i uchybień albo gdy zachodzi niemożliwość ich usunięcia — minister, któremu zakład pracy podlega, na wniosek inspektora pracy, związku zawodowego, władzy szkolnej lub podporządkowanych sobie organów wydaje zakaz przyjmowania lub ogranicza przyjmowanie do pracy młodocianych w tym zakładzie w celach określonych w ust. 1.

6. Nie wolno zatrudniać młodocianych przy pracach wzbronionych z wyjątkiem przypadków określonych w trybie przewidzianym w art. 15 ust. 2 ustawy.

7. Młodocianych zatrudnionych w celu nauki zawodu, przyuczania do określonej pracy lub odbycia wstępnego stażu pracy nie należy zatrudniać przy pracach nie związanych z nauką zawodu, przyuczaniem do określonej pracy lub wstępnym stażem pracy.

§ 2. 1. Zakład pracy zatrudniając młodocianego zgodnie z przepisami § 1 ust. 1 zawiera z nim na piśmie umowę o naukę zawodu, przyuczanie do określonej pracy, odbycie wstępnego stażu pracy po ukończeniu nauki zawodu albo odbycie wstępnego stażu pracy po ukończeniu przyuczania do określonej pracy.

2. W razie nieukończenia przez młodocianego 16 roku życia umowa o naukę zawodu i o przyuczanie do określonej pracy powinna być podpisana również przez prawnego opiekuna młodocianego. Opiekun zamiast podpisania umowy może wyrazić zgodę na piśmie na jej zawarcie.

3. Umowy, o których mowa w ust. 1, powinny określać:

- 1) rodzaj nauki zawodu, zakres przyuczania do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy,
- 2) czas trwania nauki zawodu, przyuczania do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy,
- 3) wysokość wynagrodzenia i warunki jego wypłacania.

4) zasadnicze prawa i obowiązki młodocianego łącznie z obowiązkiem dokształcania się, z tym że w umowie zakład pracy może powołać się na obowiązujący układ zbiorowy pracy lub inne przepisy szczególne, określające prawa i obowiązki pracowników.

4. Po ukończeniu przez młodocianego nauki zawodu lub przyuczenia do określonej pracy zakład pracy zawiera z nim umowę o odbycie wstępnego stażu pracy, a po ukończeniu wstępnego stażu pracy — umowę o pracę.

§ 3. Zakład pracy obowiązany jest:

- 1) wyznaczyć wykwalifikowanego w danym zawodzie pracownika, którego zadaniem będzie instruowanie i kierowanie pracą młodocianego, oraz w miarę możliwości kierować na wniosek szkoły lub władzy szkolnej specjalistów do nauczania przedmiotów zawodowych w szkołach i na kursach typu dokształcającego,
- 2) stale kontrolować zgodność z programem oraz przebieg nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy i usuwać niedociągnięcia w tym zakresie,
- 3) zaopatrzyć młodocianego w przewidzianą na danym stanowisku pracy odzież ochronną i roboczą oraz zapewnić mu inne świadczenia, przysługujące na danym stanowisku pracy,
- 4) umożliwić młodocianemu punktualne i regularne uczęszczanie na naukę dokształcającą, zgodnie z przepisami wydanymi przez Ministra Oświaty,
- 5) kontrolować, czy młodociany regularnie uczęszcza na naukę dokształcającą,
- 6) kierować młodocianego na okresowe badania lekarskie,
- 7) zaznajomić młodocianego z obowiązującymi przepisami o bezpieczeństwie i higienie pracy ze szczególnym uwzględnieniem przepisów obowiązujących na danym stanowisku pracy lub w danym zawodzie, z przepisami przeciwpożarowymi i innymi przepisami mającymi na celu ochronę pracowników i mienia zakładu pracy oraz wykonywać nadzór nad ścisłym przestrzeganiem tych przepisów przez młodocianego,
- 8) zaznajomić młodocianego z przepisami określającymi prawa i obowiązki pracownika, ze szczególnym uwzględnieniem przepisów dotyczących zatrudniania młodocianych, a znajomość tych przepisów kontrolować na egzaminie (§ 11),
- 9) przepisy, o których mowa w pkt 7 i 8, uwzględnić w programie nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy i wstępnego stażu pracy.

§ 4. Młodociany podejmując zatrudnienie w zakładzie pracy w celu nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub odbycia wstępnego stażu pracy obowiązany jest przedstawić:

- 1) metrykę urodzenia lub inny dokument stwierdzający jego wiek,
- 2) świadectwo lekarskie stwierdzające, że dany rodzaj zatrudnienia nie zagraża jego zdrowiu,
- 3) świadectwo szkolne.

§ 5. Młodociany zatrudniony w zakładzie pracy obowiązany jest:

- 1) pilnie uczyć się i wykonywać sumiennie powierzoną pracę oraz stosować się do poleceń i wskazówek przełożonych,
- 2) stosować się do obowiązujących w zakładzie przepisów o bezpieczeństwie i higienie pracy, przepisów przeciw-

pożarowych oraz innych przepisów mających na celu ochronę zdrowia i bezpieczeństwo pracy pracowników oraz ochronę mienia zakładu pracy,

- 3) wykonywać systematycznie obowiązek dokształcania się,
- 4) poddawać się okresowym badaniom lekarskim w wyznaczonych terminach,
- 5) odnosić się z szacunkiem do przełożonych i okazywać koleżeński stosunek współtowarzyszom pracy,
- 6) przestrzegać dyscypliny pracy.

§ 6. 1. Do okresu nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy trwającego dłużej niż 6 miesięcy oraz do wstępnego stażu pracy nie wlicza się faktycznych przerw w pracy trwających jednorazowo dłużej niż 6 tygodni.

2. Do okresu przyuczenia do określonej pracy trwającego do 6 miesięcy nie wlicza się faktycznych przerw trwających dłużej niż 4 tygodnie.

3. W razie rozwiązania umowy przed zakończeniem nauki zawodu czas odbytej nauki zawodu może być zaliczony w całości lub w części do okresu nauki zawodu przez zakład pracy, w którym młodociany podejmuje ponownie naukę zawodu, na podstawie opinii komisji kwalifikacyjnej (§ 11), wydanej po sprawdzeniu kwalifikacji pracownika. Jeżeli młodociany podejmuje naukę w tym samym zawodzie — okres nauki zawodu w poprzednim zakładzie pracy powinien mu być zaliczony w całości.

4. Przepis ust. 3 ma odpowiednie zastosowanie do przyuczenia do określonej pracy i wstępnego stażu pracy.

§ 7. Zasady zatrudniania pracowników, którzy osiągną pełnoletność przed ukończeniem nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy i wstępnego stażu pracy, regulują odrębne przepisy.

Nauka zawodu.

§ 8. 1. Nauka zawodu młodocianych trwa od 2 do 4 lat. Czas trwania i program nauki zawodu ustalają zakłady pracy na podstawie szczegółowych wytycznych wydanych przez właściwych ministrów w porozumieniu z Ministrem Oświaty i zarządami głównymi odpowiednich związków zawodowych.

2. Przy określaniu czasu trwania i programu nauki zawodu należy kierować się przyjętym w szkolnictwie zawodowym czasem trwania i programem nauki danego zawodu, a w ich braku wytycznymi Ministra Oświaty.

3. Programy nauki zawodu powinny przewidywać bezpośredni udział młodocianych w praktycznym wykonywaniu robót, wchodzących w zakres pracy danego zawodu, z tym że młodociany powinien stopniowo przechodzić od prac łatwiejszych do bardziej skomplikowanych w celu wszechstronnego opanowania zawodu.

Przyuczenie do określonej pracy.

§ 9. 1. Zakłady pracy mogą zatrudniać młodocianych w celu przyuczenia do określonej pracy, jeżeli rodzaj tej pracy nie wymaga ukończenia szkoły zawodowej lub nauki zawodu w zakładzie pracy.

2. Przyuczenie do określonej pracy trwa od 3 miesięcy do 1 roku. Czas trwania i program przyuczenia do określonej pracy ustalają zakłady pracy na podstawie wytycznych wydanych przez właściwych ministrów w porozumieniu z zarządami głównymi odpowiednich związków zawodowych.

3. Zakłady pracy powinny kierować się zasadą, że młodociani mogą być przyuczani do prac zaszerogowanych w

myśl taryfikatora kwalifikacyjnego do kategorii nie wyższej niż III. W uzasadnionych przypadkach właściwi ministrowie w porozumieniu z zarządami głównymi odpowiednich związków zawodowych mogą określić rodzaje prac zaszerogowanych do kategorii IV i V, przy których dopuszczalne jest przyuczanie młodocianych do określonej pracy.

4. Czas trwania przyuczenia do określonej pracy powinien być tak ustalony, by młodociany mógł w szczególności opanować wszystkie czynności wchodzące w zakres danej pracy, nabyć umiejętności posługiwania się narzędziami pracy i ich konserwacji, uruchamiać i zatrzymywać maszyny i urządzenia, przy których pracuje, oraz obsługiwać je w stopniu potrzebnym przy danym rodzaju pracy, przygotowywać materiał do pracy, zapoznać się z przepisami określonymi w § 3 pkt 7 i 8.

Wstępny staż pracy.

§ 10. 1. Młodociani, którzy ukończyli naukę zawodu w zakładzie pracy albo zostali przyuczeni do określonej pracy, odbywają wstępny staż pracy.

2. Okres wstępnego stażu pracy, o którym mowa w ust. 1, nie powinien być krótszy niż 6 miesięcy i nie może przekraczać 1½ roku.

3. Dla młodocianych w wieku od 14 do 16 lat łączny okres przyuczania do określonej pracy i wstępnego stażu pracy powinien trwać co najmniej do czasu ukończenia przez młodocianego 16 lat życia.

4. Czas trwania i programy wstępnego stażu pracy dla poszczególnych zawodów ustalają zakłady pracy na podstawie wytycznych właściwych ministrów wydanych w porozumieniu z zarządami głównymi odpowiednich związków zawodowych.

Egzamin.

§ 11. 1. Młodociani obowiązani są złożyć egzamin po ukończeniu:

- 1) nauki zawodu oraz
- 2) wstępnego stażu pracy.

2. Młodociany po przyuczeniu do określonej pracy nie składa egzaminu. Egzamin taki składa dopiero po ukończeniu wstępnego stażu pracy z zakresu programu przyuczenia do określonej pracy i wstępnego stażu pracy.

3. Egzamin przeprowadza komisja kwalifikacyjna.

4. Egzamin w zakładzie produkcyjnym przeprowadza komisja kwalifikacyjna powołana do określania kwalifikacji i kategorii zaszerogowania osobistego robotników. Przepisy obowiązujące przy określaniu kwalifikacji i kategorii zaszerogowania osobistego robotników mają zastosowanie do młodocianych, kończących wstępny staż pracy. W zaświadczeniu ustalającym kategorię osobistego zaszerogowania młodocianego należy stwierdzić odbycie wstępnego stażu pracy. Młodociani kończący naukę zawodu otrzymują zaświadczenie stwierdzające złożenie odpowiedniego egzaminu z wynikiem pomyślnym.

5. W zakładach pracy nie wymienionych w ust. 4 egzaminy przeprowadzają komisje kwalifikacyjne, powołane w trybie przewidzianym w art. 4 ust. 2 ustawy.

§ 12. 1. W razie ujemnego wyniku egzaminu komisja kwalifikacyjna wskazuje kierunek, w jakim młodociany powinien uzupełnić naukę zawodu lub wstępny staż pracy, oraz określa, na jaki okres należy przedłużyć naukę zawodu lub wstępny staż pracy, z tym jednak że okres ten nie może przekroczyć 6 miesięcy.

2. Po upływie przedłużonego okresu nauki zawodu młodociany jest ponownie poddany egzaminowi. W razie ponow-

nie ujemnego wyniku egzaminu komisja kwalifikacyjna wskazuje rodzaj pracy, którą młodociany może wykonywać zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami.

Zasady wynagradzania młodocianych.

§ 13. Młodocianym w okresie nauki zawodu w zakładzie pracy przysługuje:

- 1) w pierwszym roku nauki — wynagrodzenie miesięczne w wysokości 150—260 zł,
- 2) w drugim roku nauki — wynagrodzenie miesięczne w wysokości 320—380 zł,
- 3) w trzecim roku nauki — w zakładach pracy, w których obowiązują taryfikatory kwalifikacyjne robotników — wynagrodzenie godzinowe według I (najniższej) kategorii płac,
- 4) w czwartym roku nauki — w zakładach pracy, w których obowiązują taryfikatory kwalifikacyjne robotników — wynagrodzenie godzinowe według II kategorii płac.

§ 14. Młodocianym w trzecim i czwartym roku nauki zawodu wynagradzanym według czasowego systemu płac może być przyznana premia uznaniowa za jakościowe wyniki pracy w wysokości nie przekraczającej 25% wynagrodzenia obliczonego na podstawie stawki osobistego zaszerogowania.

§ 15. 1. Zatrudnianie w akordzie młodocianych w czasie nauki zawodu jest dopuszczalne tylko w trzecim i czwartym roku nauki zawodu, z tym że młodociani mogą być zatrudniani w akordzie przy pracach zaszerogowanych nie wyżej niż:

- 1) do III kategorii — w trzecim roku nauki zawodu,
- 2) do IV kategorii — w czwartym roku nauki zawodu.

2. Wynagrodzenie za pracę na akord nie może być niższe od wynagrodzenia wynikającego z godzinowej stawki płac ustalonej w § 13 pkt 3 i 4.

3. Wynagrodzenie dodatkowe z tytułu nadwyżki akordowej nie może przekraczać 50% wynagrodzenia wynikającego z godzinowej stawki płac ustalonej w § 13 pkt 3 i 4.

4. Wynagrodzenie dodatkowe, o którym mowa w ust. 3, przysługuje pod warunkiem wykonania pracy zgodnie z wymaganiami jakościowymi. W razie nieosiągnięcia wymaganej jakości młodociany traci prawo do wynagrodzenia dodatkowego w całości lub w części.

§ 16. Właściwi ministrowie w porozumieniu z zarządami głównymi odpowiednich związków zawodowych określają w oparciu o przepisy § 13 pkt 3 i 4 wysokość wynagrodzenia zasadniczego młodocianych w trzecim i czwartym roku nauki w tych zakładach pracy, w których nie stosuje się taryfikatorów kwalifikacyjnych robotników.

§ 17. Młodocianym w okresie przyuczania do określonej pracy przysługuje miesięczne wynagrodzenie w wysokości od 150 do 260 zł miesięcznie.

§ 18. Młodociani w okresie przyuczania do określonej pracy nie mogą być wynagradzani według akordowego systemu płac.

§ 19. W zakładach pracy, w których obowiązują taryfikatory kwalifikacyjne robotników, młodocianym przysługuje:

- 1) w okresie odbywania wstępnego stażu pracy po ukończeniu przyuczania do określonej pracy wynagrodzenie zasadnicze według I (najniższej) kategorii płac robotników;
- 2) w okresie odbywania wstępnego stażu pracy po ukończeniu nauki zawodu w zakładzie pracy, jeżeli czas nauki zawodu przewidziany w programie wynosił nie więcej niż 3 lata — wynagrodzenie zasadnicze według II kategorii płac robotników;

3) w okresie odbywania wstępnego stażu pracy po ukończeniu nauki zawodu w zakładzie pracy, jeżeli czas nauki przewidziany w programie wynosił powyżej 3 lat — wynagrodzenie zasadnicze według III kategorii plac robotników.

§ 20. 1. W czasie odbywania wstępnego stażu pracy może być przyznana młodocianym wynagradzanym według systemu czasowego premia uznaniowa za jakościowe wyniki pracy w wysokości nie przekraczającej 25% wynagrodzenia obliczonego na podstawie stawki osobistego zaszerzgowania.

2. Zatrudnianie młodocianych w akordzie w czasie odbywania wstępnego stażu pracy po przyuczeniu do określonej pracy jest dopuszczalne tylko w przypadkach uzasadnionych szczególnymi warunkami pracy.

3. Młodociani odbywający wstępny staż pracy po nauce zawodu mogą być zatrudniani w akordzie na zasadach obowiązujących w stosunku do pracowników pełnoletnich.

§ 21. Właściwi ministrowie w porozumieniu z zarządami głównymi odpowiednich związków zawodowych określają w oparciu o przepisy § 19 wysokość wynagrodzenia zasadniczego w okresie odbywania wstępnego stażu pracy w zakładach pracy, w których nie obowiązują taryfikatory kwalifikacyjne robotników.

§ 22. W okresie przedłużenia czasu trwania nauki zawodu lub wstępnego stażu pracy z powodu nienabycia przez młodocianego wymaganych kwalifikacji w ustalonym czasie — wynagrodzenie młodocianego pozostaje bez zmiany.

§ 23. Młodociani w wieku powyżej lat 16, którzy ukończyli naukę zawodu lub zostali przyuczeni do określonej pracy i odbyli wstępny staż pracy, otrzymują wynagrodzenie według wykonywanej pracy na równi z robotnikami pełnoletnimi.

§ 24. Młodociani do ukończenia 16 roku życia nie mogą być zatrudniani w akordzie.

§ 25. 1. Za każdą godzinę kształcenia się wliczaną zgodnie z art. 13 ustawy do czasu pracy młodocianym przysługuje wynagrodzenie według stawki płac wynikającej z kategorii osobistego zaszerzgowania.

2. Wynagrodzenie za czas kształcenia się, o którym mowa w ust. 1, przy miesięcznym systemie wynagradzania mieści się w tym wynagrodzeniu.

3. Za czas kształcenia nie wliczany do czasu pracy wynagrodzenie nie przysługuje.

§ 26. Za każdą opuszczoną bez usprawiedliwienia godzinę zatrudnienia w zakładzie pracy oraz za każdą opuszczoną bez usprawiedliwienia godzinę kształcenia się wliczaną do czasu pracy, młodocianym, wynagradzanym według systemu miesięcznego, potrąca się:

1) 1/150 część miesięcznego wynagrodzenia w stosunku do młodocianych w wieku od 14 do 16 lat oraz w stosunku do młodocianych w wieku powyżej 16 lat zatrudnionych w zakładach pracy, w których obowiązuje 36-godzinny tydzień pracy;

2) 1/200 część miesięcznego wynagrodzenia w stosunku do młodocianych w wieku powyżej 16 lat zatrudnionych w zakładach pracy, w których obowiązuje 46-godzinny tydzień pracy;

3) 1/175 część miesięcznego wynagrodzenia w stosunku do młodocianych w wieku powyżej 16 lat zatrudnionych w zakładach pracy, w których obowiązuje 42-godzinny tydzień pracy.

§ 27. W okresie pobierania uczniowskich stawek płac określonych w § 13 pkt 1 i 2 oraz w § 17 — naukę zawodu w pierwszym i drugim roku oraz przyuczenie do określonej pracy traktuje się w zakresie przepisów o zasiłkach rodzinnych i dodatkach do rent na równi z uczęszczaniem do szkoły.

Przepisy końcowe.

§ 28. Wydatki osobowe szkół przyzakładowych kształcących (zasadniczych szkół zawodowych dla pracujących) pokrywane będą z budżetu Ministerstwa Oświaty. Wydatki rzeczowe tych szkół pokrywa zakład pracy.

§ 29. 1. Przepisy uchwały nie dotyczą zakładów górniczych, przedsiębiorstw budowlanych i budowlano-montażowych, przedsiębiorstw przemysłu włókienniczego, odzieżowego i skórzanego, przedsiębiorstw handlu wewnętrznego, przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe”, przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”, państwowych gospodarstw rolnych, hodowlanych, ogrodniczych, rybnych, gospodarstw leśnych (z wyłączeniem zakładów przemysłowych) oraz jednostek spółdzielczych.

2. Właściwi ministrowie, Przewodniczący Komitetu Drobnej Wytwórczości oraz centralne organizacje spółdzielcze określają w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej, Ministrem Oświaty i zarządami głównymi odpowiednich związków zawodowych w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie uchwały zasady zatrudniania młodocianych w celu nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy i odbycia wstępnego stażu pracy w zakładach pracy wymienionych w ust. 1 w oparciu o przepisy niniejszej uchwały, z uwzględnieniem różnic wynikających ze szczególnych zadań i warunków pracy w tych zakładach.

§ 30. Właściwi ministrowie wydadzą w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie uchwały przepisy, o których mowa w § 8 ust. 1, § 9 ust. 2, § 10 ust. 4, § 16 i § 21.

§ 31. 1. Do zatrudnionych w dniu wejścia w życie uchwały:

1) młodocianych w wieku poniżej lat 16,

2) młodocianych w wieku powyżej lat 16, którzy podjęli zatrudnienie po dniu wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy uchwały, po uprzednim wypowiedzeniu dotychczasowych warunków pracy.

2. W stosunku do młodocianych w wieku powyżej lat 16 zatrudnionych w zakładach pracy w dniu wejścia w życie ustawy stosuje się dotychczasowe przepisy dotyczące zasad nauki zawodu i przyuczenia do pracy.

§ 32. Uchwała nr 196 Rady Ministrów z dnia 13 czerwca 1958 r. o wstępnym stażu pracy absolwentów zasadniczych i średnich szkół zawodowych oraz średnich szkół ogólnokształcących (Monitor Polski Nr 47, poz. 273) pozostaje w mocy.

§ 33. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: J. Cyrankiewicz